ואע"ג דתרתי לאו דוקא תרתי מיהא דוקא מאי שנא שינוי בעלים דלא הוי פסולו בגופו מחשבה בעלמא א] שינוי קודש נמי מחשבה בעלמא הוא אלא כיון דאחשבה פסלה ה"נ כיון דאחשבה פסלה ולרב פנחס בריה דרב מרי ב] דאמר א) יש שינוי בעלים לאחר מיתה תרתי מיהא איכא למיפרך אלא אמר רב אשי אמר קרא 1 ונרצה לו לכפר עליו ב)ולא על חבירו והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא ג)ונרצה לו לכפר עליו ד)רבי שמעון אומר את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חייב באחריותו ואמר רב יצחק בר אבדימי מאי טעמא כיון דאמר עלי כמאן דטעון ליה אכתפיה דמי רב אשי מונרצה לו לכפר ג] קאמר: אשכחן זביחה וזריקה קבלה מנלן וכי תימא לילף מזביחה וזריקה מה לזביחה וזריקה שכן עבודה שחייבין ד] עליה בחוץ אלא אמר רב אשי ה] אתיא מאיל נזיר דכתיב 2 ואת האיל יעשה זבח שלמים ° שתהא עשייתו לשם שלמים ואם אינו ענין לשינוי קודש דנפקא ליה מהתם תנהו ענין לשינוי בעלים אמר ליה רב אחא בר אבא לרבא אימא יעשה כלל זבח פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט זביחה אין מידי אחרינא לא אי כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח שלמים הוה ליה כלל שאינו (א) מלא וכל כלל שאינו מלא אין דנין אותו בכלל ופרט רבינא אמר לעולם דנין ולה' חזר וכלל אמר ליה רב אחא (ב) מדיפתי לרבינא והא לא דמי כללא קמא לכללא בתרא כללא קמא מרבה עשיות ותו לא כללא בתרא כל לה' ואפילו שפיכת שיריים והקטרת אימורין הא ה)תנא דבי רבי ישמעאל בכללי ופרטי (ג) דריש כי האי גוונא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש עבודה ובעינן לשמן אף כל עבודה ובעינן לשמן אי מה הפרט מפורש עבודה וחייבין ו] עליה בחוץ אף כל עבודה וחייבין עליה בחוץ שחיטה וזריקה אין קבלה והולכה לא אי נמי מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות (ד) הפנימיות אף כל הטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות שחיטה וקבלה אין זריקה ז] לא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ו)שקולין הן ויבאו שניהן לישנא אחרינא וחדא ח] חדא תיקו במילתא איבעית אימא זריקה מדרב אשי נפקא אשכחן איל נזיר שאר שלמים מנלן וכי תימא נילף מאיל נזיר מה לאיל נזיר שכן יש עמהן ט] דמים אחרים א"כ נכתוב שלמי י] מאי שלמים לרבות כל שלמים אשכחן שלמים שאר כל קדשים מנלן וכי תימא נילף משלמים מה לשלמים שכן טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא אמר קרא 3 זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים היקישן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בעינן לשמה אף כל בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בעינן לשמה אימא היכא דשחיט להו שלא לשמה ליפסלו אמר קרא 4 מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת וגו' ז)האי נדבה נדר הוא [אלא] אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ואיצטריך מוצא שפתיך ואיצטריך זאת התורה דאי כתב רחמנא מוצא (ה) (הוה אמינא)

ואע"ג דתרתי לאו דוקא תרתי דוקא. אע"ג יא] דמותבינן ארבעה פרכי איכא תרתי שאינן עיקר כדמפרש ואזיל: **תרתי מיהא דוקא.** והשתא מפרש אמאי תרתי לאו דוקא: **ולרב פנחס כו'.** ולקמן יב] בשילהי שמעתין [ז:], אזלא לה הך פירכא דלאחר מיתה: **לכפר עליו.** היינו זריקה אלמא זריקה לשם בעלים בעיא: **את שעליו.** כגון נדר דאמר הרי עלי עולה חייב באחריותו אם הפריש בהמה לנדרו אם מתה או נגנבה דהכי משמע אותו שעליו יקריב אותו ונרצה לו ועד שיקריבנו לא נרצה ולא נפטר: **את שאינו עליו.** כגון דאמר הרי זו עולה: **מונרצה לו לכפר קאמר.** דהכי משמע לו לכפר ולא לחבירו: **שכן עבודה שחייבין עליה בחוץ** יג]. דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט מחוץ למחנה וזורק נמי מרבינן ליה לקמן בפ' השוחט (דף קז.) דם שפך לרבות הזורק תאמר בקבלה והולכה שאין חייבין עליה יד] בחוץ דתנן בפ' בתרא (שם קיב:) והיולק והבולל כו' והמקבל דמים בחוץ פטור: **יעשה כלל.** שיהו כל עשיותיו לשם שלמים: **זבח פרט.** שחיטה הוא דבעי לשמה: **אי כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת.** דמשמע כללא שיהו עשייתו טו] שלמים טז]: **השתא דכתיב יעשה זבח שלמים.** לא גמר הכלל את דבריו ולא נשלם להשמיענו על מה הוזכרו כאן העשיות עד שבא זבח והפסיק את הדבר: **כלל שאינו מלא.** ולא יז] נתמלא דבריו להשלים. מלא פרדאשביי"ן בלע"ז: **לה'.** יעשה זבח שלמים לה': **עשייתו** יח]. עבודות המיוחדות שחיטה וזריקה קבלה והולכה: **שפיכת שירים.** שנשפכין שירי הדם ליסוד [אחר] שנתן ארבע מתנות ואינן מעכבין כפרה: **הא תנא דבי רבי ישמעאל כו'.** בשילהי אלו טריפות (חולין דף סו.) גבי פרשת חגבים: **איכא למימר הכי.** עבודה וחייבין עליה בחוץ ואתיא לה זריקה: **ואיכא למימר הכי.** עבודה שטעונה לצפון ואתיא לה קבלה: **שקולין הן.** המדות שוות והי מינייהו מפקת אי דרשת הא אנא דרישנא לאידך הלכך יבאו שניהם. והולכה על כרחך לא תפקה מכלל קבלה: **מדרב אשי.** מונרצה לו לכפר. וכלל ופרט יט] לאיתויי קבלה דאי לזריקה לא איצטריך: **שכן יש עמו דמים אחרים.** שבאין עמו חטאת ועולה: **אשכחן שלמים.** בין בשינוי קודש בין בשינוי בעלים: **שכן טעונין כו'.** ושאר זבחים יש מהן שאין טעונים סמיכה ולא נסכים כגון בכור ומעשר ופסח ויש מהן שאין טעונין נסכים כגון חטאת ואשם ובכולן אין אחד שיהא טעון חזה ושוק: **ליפסלו.** שהרי לא נעשו כהלכתן ואין זריקתן מתרת בשרן לאכילה: **ואיצטריך.** למיכתב זאת התורה למיגמר משלמים ולא תימא ממוצא שפתיך נפקא דלכתחילה בעינן לשמה:

לא

מחשבה בעלמא. ° ואפי' יהא צריך דיבור כיון דליכא מעשה הוי כמחשבה בעלמא ויש תימה דהכא משוי להו ובפ' תמיד נשחט (פסחים סג:) משמע שיש חילוק דמפרש מה בין לשמן כ] לשלא לשמן לאוכליו ושלא לאוכליו זה פסולו בגופו וזה אין פסולו בגופו וי"ל דכיון דלא מיפסיל אלא מפני שאין יכול לאכול כזית כגון לשם חולה וזקן חשיב טפי פסולו בקודש כא] מחמת דבר אחר כיון דאם היה יכול לאכול היה כשר וקשה דעל כרחין שלא למנוין ולערלים ולטמאין צריך לומר דלא חשיבי פסולן בגופו כי היכי דלא תיקשי לן נמי מה בין לשמן כב] ושלא לשמן למנוין ושלא למנוין למולין ולערלים לטמאין ולטהורים וי"ל דשינוי בעלים חשבינן פסולו בגופו משום דתלוי בזריקה כג] (בכפרה) ושם בעלים [על הכפרה] אבל שלא לאוכלין ושלא למנויין תלוי בשחיטה ואין שם בעלים על השחיטה אי נמי שלא לאוכלין [ושלא למנויין] יכול לקיים מחשבתו בהיתר כד] [באותן] שיהיו מנויין עליו אם אינם חולים וזקנים אבל שלא לשמה אינו יכול לקיימו לכך קרוי פסולו בגופו:

הגה"ה ה"ג במגילה (דף ח.) מאי [משמע] אמר רב יצחק בר אבדימי כה]: **רב אשי (אמר) מונרצה לו קאמר.** תימה למה לי קרא לשינוי בעלים בזריקה הא אפילו שאר עבודות לא מיפסלי אלא בשוחט על מנת לזרוק כ"ש זורק עצמו כו] [דבעינן] שם בעלים:

שכן עבודה וחייבים כז]. פירוש עבודה שחייבין עליה בחוץ:

שקולים הם ויבאו שניהם. אע"ג דהכא תרתי והכא חדא חשיב להו שקולין והקשה הרב רבי חיים דהשתא משמע דהיכא דלא ידע הי מינייהו לרבוי מרבי תרוייהו וכן בריש ב"ק (דף ג.) דמרבי מושלח שן ורגל משום דשקולין הן וכן בפ"ק דערכין (דף ד:) גבי נפשות ואילו בפרק כל האסורים (תמורה דף כח:) ופרק שור שנגח ארבעה וה' (ב"ק דף מ:) דרשינן מן הבהמה להוציא את הרובע ומן הצאן להוציא את הנוגח וקאמר מפני שיש ברובע מה שאין בנוגח ויש בנוגח מה שאין ברובע הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח ותירץ דהיכא דאיכא משמעות בריבוי מרבינן כל השקולים כי הכא דזבח משמע לרבויי כעין זביחה כל שהיא עבודה וכן ושלח יש במשמע רגל ושן ונפשות נמי משמע הכל אבל מן לא משמע למעוטי שניהם ט):

אימא היכא דשחיט שלא לשמן ליפסלו. תימה הא בכל דוכתא בעינן בקדשים [שינה] לעכב והכא לא שינה וי"ל דפריך משינוי קודש דאיכא תרי קראי ואמרי' לעיל אם אינו ענין לשינוי קודש תנהו ענין לשינוי בעלים ופריך דהשתא אימר תרוייהו בשינוי קודש ולעכב וקשה מאי משני אמר קרא מוצא שפתיך דלמא ההוא קרא אתא לשינוי בעלים דלא אשכחן שינה בהן הכתוב ולא קשה מידי דמוצא שפתיך לא משמע שינוי בעלים. [הג"ה] ונראה כח] דפריך מכח סברא כעין קושיא דר"ל דלקמיה דאימא דליפסלו כיון דאמרת דלא עלו לשם חובה או נימא דיעלו דאם כשרין הן ירצו ואם אין מרצין למה באין [ומיהו] לא דמי דריש לקיש פריך יהו כשרין גמורין כמו שאר קדשים דלא שנה לעכב בו כט] ליפסלו והכא לא הוה ליה למיפרך שלא לשמה ליפסלו אלא הוה ליה למימר וליתכשרו ויעלו לחובה כשאר

תורה אור

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: ויקרא א, ד
2. וְאֶת הָאַיִל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה עַל סַל הַמַּצּוֹת וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ: במדבר ו, יז
3. זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים: ויקרא ז, לז
4. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג, כד

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם

עבודה היא ומפגלין את הקרבן במחשבתה ולריכה כהן ובגדי כהונה ופוסל בה אונן ויושב וערל (חגיגה יא.): **פסולו בגופו.** שמחשבתו על עצמו של קרבן (פסחים ס:): **וישנו לאחר מיתה.** מת, בנו מביא קרבן אביו, ואם שחטו שלא לשמו לא עלה לשם חובה ואחריות הקרבן מוטל על נכסי המת וצריך להביא אחר. אבל לא שנוי בעלים, דאין שם בעליו עליו מאחר שמת ואם שינה שמו כשר: **וישנו בציבור כביחיד.** [אבל שנוי בעלים לא שייך בקרבן ציבור] דלשם מי ישנה אותו שלא יהיה בעליו, אם לשם נכרים לא מיפסיל כדאמרינן התם ולקמן בשמעתין דאין שינוי בעלים פוסל אא"כ שינהו למחויב כפרה כמותו דיליף מלכפר עליו עליו ולא על חבירו אלמא שינוי בעלים פסול בחבירו דומיא דידיה ומחויב כפרה כמותו ואי לא לא פסיל (שם סא.):

עד כאן מעמוד קודם

מחשבה בעלמא. פסול מחשבה לא מיקרי פסול הגוף (פסחים סא.) **יש שינוי בעלים לאחר מיתה.** שהיורש הוא בעליה (לקמן ז:). ואם שחטו לשם בעלים אחרים צריך היורש להביא אחר (פסחים סא.) **את שעליו חייב באחריותו.** הכי דרש ליה לקרא ונרצה לו נדרו לכשיתכפר בהן הויא נרצה אבל מקמי כפרה לא נרצה ובאיזה קרבן אמרתי לך באותו שעליו והיינו עליו דקרא: **מאי טעמא.** מאי משמע דעליו קבלת אחריות עליו (מגילה ח.):

שיטה מקובצת

רבי שמעון אומר את שעליו חייב כו'. ודייק ממשמעות דקרא ונרצה לו לכפר עליו אימתי נרצה לו כשהוא לכפר עליו ואז לא יביא אחר הא אם לא כיפר יביא אחר ואימתי אני אומר שיביא אחר כשאינו לכפר כשאמר עליו שאז קבל עליו אחריות (תוס' טוך ותוס' ר"פ): **מדרב אשי נפקא.** כלומר והולכה לא תפקיה מכלל (הולכה) [קבלה], וזריקה אתיא מדרב אשי [מ]ונרצה לו לכפר. וא"ת למה לי קרא למיפסל שינוי בעלים בזריקה (או) [הא] מקבל ע"מ לזרוק שלא לשם בעלים [פסול] כדפ"ה לעיל א"כ כ"ש זורק עצמו. וי"ל [דהו"א] דגזירת הכתוב הוא דבעינן זורק ע"מ להקטיר או ע"מ לשפוך שירים דלעולם בעינן ב' עבודות בענין זה דומיא דשחיטה וקבלה דלא מהניא כי אם [במחשב מעבודה לעבודה] (הוא) דדכותיה אשכחן גבי פיגול דאינו [מפגל כי אם] במחשב מעבודה לעבודה (תוס' טוך) ל]: **אימא היכא דשחיט להו שלא לשמן ליפסלו.** פי' בתוס' אע"ג דלא שינה הכתוב לעכב מ"מ ליפסלו מסברא דכיון דשינה בלשמן כאילו חסר העבודה שינה בה דמי. וא"ת וליגמר ליה תלמודא מדשינה הכתוב לעכב בחטאת ש"מ היכא שלא שינה הכתוב דאינו פסול. ותירצו בתוס' דאדרבה הייתי אומר אם היה מתרץ כך, נילף כל הקרבנות לפיסולא מהיקשא דחטאת דאתקוש כולהו לחטאת בהיקשא דזאת התורה. וכ"ת א"כ הייתי מקשה פסח למה לי דשינה בו הכתוב לעכב תיפוק ליה מהיקשא דחטאת. י"ל כיון דפסח לא הוי בהדיא כתוב בההוא ענינא (דמשום ביוס) [דמביום] צוותו נפקא כדאמרינן לקמן (דף ז:) הייתי אומר דלא הוי בכלל הך היקשא דה"נ הוה ס"ד דתלמודא לקמן (שם). וי"מ דמכח מה ראית פריך כלומר בפסח וחטאת נמי לא שינה בהם הכתוב וליכא אלא חד קרא [למיפסל דבעיא לשמה. והא] דמוכח עיכובא היינו משום דילפינן פסח וחטאת לשמה למצוה מהיקשא דשלמים א"כ קרא דלשמה דכתיב גבי פסח [וחטאת ע"כ לעכב אתא כיון דלמצוה ילפינן מהיקשא דשלמים. ופריך הכא הכי [מה] ראית למיקס קרא דכתיב גבי פסח וחטאת לעיכובא וקרא דכתיב הכא גבי [שלמים למצוה] איפוך אנא דנוקי קרא דכתיב גבי פסח וחטאת למצוה וקרא דהכא גבי שלמים לעיכובא. אלא אינו נראה דמשמע דפריך (מהיכא) לא] [הכא] דשלא לשמה בכל הקרבנות ליפסלו. לכן נראה כדפי'. וא"ת לפי מה דפי' שסברא הוא לפוסלו בלא שינה הכתוב כאילו חסר העבודה א"כ למה שינה הכתוב בפסח וחטאת תיפוק ליה מהאי סברא דפריך. וי"ל דהיינו לפי מה דמכשירין בכל הקרבנות מוצלא לכן לא צריך שינה לעכב דלא תילף להכשיר בפסח וחטאת דומיא דשלמים (תוס' הר"פ):

מסורת הש"ס

א) לקמן ז: ע"ש פסחים סא. ע"ש, ב) [לעיל ג: וש"נ], ג) מגילה ח., ד) ת"כ ויקרא נדבה סוף פ"ד, ה) לקמן ח: [ב"ק סד. חולין סו. כריתות כא.], ו) [נזיר נח: ב"ק ג. ערכין ד:], ז) [לעיל ב. מנחות ב.], ח) [ועי' היטב תוס' ב"ק מ: ד"ה ויש]

הגהות הב"ח

(א) גמרא כלל שאינו מלא. נ"ב לישנא דקרא בכסף מלא (בראשית כג ט): (ב) שם א"ל רב אחא מדיפתי. נ"ב ע"ל דף ח' ע"ב: (ג) שם בכללי ופרטי כי האי גוונא דריש כלל: (ד) שם וישנו בחטאות הפנימיות. נ"ב משמע דהולכה אינו טעון לצפון ואינו בחטאות הפנימיות וקשה א"כ לא ליכתב קרא גבי זריקה דשינוי קודש ותיליף מבינתים משחיטה קבלה והולכה וצ"ל דכ"ז לפי הס"א דמקשן אבל לפי המסקנא [דלעיל דהולכה] לא תפקה מכלל קבלה א"כ לפ"ז גם הולכה טעון לפון וישנו בחטאות הפנימיות ודו"ק: (ה) שם דאי כתב רחמנא מוצא שפתיך ה"א לא ידענא במאי:

גליון הש"ס

גמ' שתהא עשייתו לשם שלמים. עי' מנחות דף מז ע"א תוס' ד"ה במה: תוס' ד"ה מחשבה וכו' ואפי' יהא צריך דבור. עי' לעיל דף ג' ע"א תוס' ד"ה כל בסה"ד:

לעזי רש"י

פרדאשביי"ן מושלם לגמרי

שינויי נוסחאות

א] נ"א בעלמא הוא (כי"צ): ב] נ"א אמי (שמכ"י). וכ"ה בגמ' לקמן ז' ע"ב ובפסחים ס"א ע"א (דק"ס). [ובד' וילנא נד' הגהה זו שלא במקומה]: ג] בכי"מ ל"ג לכפר, וכ"ה בכל דפו"י והוסיפו הגה"ז מרש"י (דק"ס), והש"מ מחקו מרש"י. ובכי"ל גר' רב אשי מלו קאמר: ד] נ"א וחייבין. כ"ה בכתה"י ובכל דפו"י בגמרא וברש"י ותוס' (דק"ס). ועפי"ז מובן הגהת ש"מ ברש"י כלומר וכו' עיי"ש וכן במ"ש תוד"ה שכן: ה] נ"א רבא (*ש"מ): ו] נ"א חייבין בלי וא"ו (כי"צ): ז] בכי"מ זריקה והולכה, וכ"ה בדפו"י. ובה"ז מוחק תיבת והולכה דהא מסיק לעיל דהולכה בכלל קבלה. ועי' רש"י ד"ה שקולין ובדף ח ע"א ד"ה וכפר. ובצ"ק כתב לקיים גי' הישנה ועי' מראה כהן שהק' עליו: ח] נ"ל שקול הוא וכל חדא וחדא תיקו אמילתיה (ש"מ). ובכי"ל וד"ו רפ"ע וש"ח ליתא כלל הך לישנא אחרינא וכו': ט] נ"א עמו (*ש"מ ורש"ש): י] נ"ל שלמיו וכ"ה בילקוט פ' ויקרא רמז תנ"ה עיי"ש (בה"ז): יא] אע"ג דמהני ארבעה דפרכינן איכא כו' (*ש"מ): יב] נ"ל לקמן בלי וא"ו (רש"ש, וכ"ה בכתה"י ובד"ו): יג] בחוץ כלומר שכן עבודה חשובה להתחייב עליה בחוץ כצ"ל (ש"מ וכי"פ). ועי"ל אות ד: יד] נ"א עליהן (כי"פ): טו] עשיותיו (כ"מ בד"ו): טז] נ"ל לשם שלמים (צ"ק): יז] נ"ל לא (ש"מ וצ"ק): יח] נ"ל עשיות (כי"פ וד"ו): יט] ופרט וכלל (כי"פ): כ] לשמו ושלא לשמו כצ"ל (עפ"י ש"מ ורש"ש. וכ"ה בפסחים): כא] תיבת בקודש נמחק (צ"ק). ובטה"ק מקיים גי' הספרים: כב] נ"ל לשמו ושלא לשמו (עי' אות כ): כג] בזריקה ועיקר כפרה בזריקה ושם בעלים על הזריקה אבל כו' כצ"ל (צ"ק): כד] בהיתר אם יהיו מנויים עליו אינם חולים וזקנים כצ"ל (טה"ק ועש"ב). וכס' לשם זבח גורס באותן שיהיו מנויים עליו ובאינם חולים כו': כה] ול"ג אא"כ תיבות מאי טעמא. וכן ליתא בד"ו, וכ"ה במגילה שם: כו] נ"א עצמו שלא לשם בעלים (ש"מ, בה"ז): כז] בש"מ נוסף עליה בחוץ. וגי' התוס' בגמ' וחייבין בוא"ו. עמ"ש לעיל אות ד': כח] בכ"ק גרים ואין נראה לומר דפריך כו'. ולפי"ז לא גרסי' לקמן תיבת ומיהו שבסוגריים, אלא גרסי' דלא דמי: כט] נ"ל או ליפסלו וכ"ה בש"י (*הגרי"ב, ש"מ): ל] וכן הוא בתוס' הר"פ בש"מ הובא בהשמטות: לא] נ"א מהיכא דשחיט שלא לשמה (כי"ב):